

POSTANOWIENIE

Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych – sędzia Piotr Schab, po rozpoznaniu zażaleń: świadka I. T. z dnia 26 października 2018 roku i jego pełnomocnika - adwokata J. D. z dnia 26 października 2018 roku na zarządzenie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych z dnia 11 października 2018 roku o odmowie przyjęcia zażalenia na czynność przesłuchania świadka, przeprowadzoną dnia 10 października br., działając na podstawie art. 437 § 1 i art. 302 § 3 Kodeksu postępowania karnego w związku z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 23 z późn. zm.)

postanawia
zaskarżone zarządzenie utrzymać w mocy.

Uzasadnienie

W dniu 11 października 2018 roku Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych wydał zarządzenie o odmowie przyjęcia zażalenia świadka I. T., określonego jako „zażalenie na postanowienie w przedmiocie przesłuchania świadka”, uznając ten środek odwoławczy za niedopuszczalny z mocy ustawy.

Zażalenia na powyższe zarządzenie wnieśli: świadek I. T. i jego pełnomocnik – adw. J. D. Osnową obu środków odwoławczych jest zarzut, że czynność przesłuchania sędziego I. T., jako świadka, przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych na etapie działań wstępnych nie znajduje podstawy prawnej, czego konsekwencją było naruszenie praw I. T. polegające na zobowiązaniu go do udziału w tej czynności. Wniesiono więc o uchylenie zaskarżonego zarządzenia i przyjęcie zażalenia SSO I. T. z dnia 10 października 2018 roku.

Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 302 § 2 Kodeksu postępowania karnego, stosowanym z mocy art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych stronom oraz osobom niebędącym stronomi służy zażalenie na czynności inne niż postanowienia i zarządzenia, naruszające ich prawa. Zaznaczyć zatem należy, że teza obu środków odwoławczych, iż Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, prowadząc przesłuchanie świadka dnia 10 października br. wydał w tej mierze orzeczenie, określone jako „postanowienie” bądź „rozstrzygnięcie” – nie odpowiada prawdzie. Czynność ta nie przyjęła wszak powyższej postaci. Zdaniem Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych dokonano zaś czynności, o której mowa w art. 302 § 2 K.p.k. Przepis ten stanowi więc

płaszczyznę oceny dopuszczalności środków odwoławczych, obejmujących kwestionowane działanie. Analiza powyższego zagadnienia wymaga przez to ustalenia, czy odebranie zeznań od świadka I. T. naruszało jego prawa w rozumieniu zapisu § 2 art. 302 K.p.k. *in fine*. Celowym jest odwołanie się w tej mierze do słusznego, i niekwestionowanego w doktrynie i praktyce stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w postanowieniu z dnia 22 lipca 2004 roku, sygn. WZ 49/04, iż osobie, niebędącej stroną w postępowaniu przygotowawczym przysługuje zażalenie na czynności inne, niż postanowienia i zarządzenia pod warunkiem jednak, że naruszają one jej prawa, a nie interesy, co możliwe jest jedynie w wyniku przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków przez organ procesowy. W innym wypadku doszłoby bowiem do rozszerzenia granic zaskarżenia ściśle określonych tym przepisem, co przeczyłoby celom postępowania. Miarą dopuszczalności środków odwoławczych świadka i jego pełnomocnika jest więc możliwość wykazania, czy przesłuchanie SSO I. T. dokonane dnia 10 października br. przeczyło ustawie i to w sposób, godzący w prawa tego świadka.

Sytuacja taka nie zaistniała, a stanowisko wyrażone w zażaleniach, że zobowiązanie sędziego I. T. do stawienia i złożenia zeznań na etapie czynności wstępnych przewidzianych w ustawie z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych było niezgodne z prawem – jest jaskrawo błędne. Nie odpowiada wszak regulacji ustawowej ograniczenie środków działania Rzecznika Dyscyplinarnego podejmowanych w celu uzyskania relacji sędziego jedynie do art. 114 § 2 - Prawa o ustroju sądów powszechnych – z pominięciem § 1 tego przepisu, jak czynią to autorzy środków odwoławczych, wspierając się w tej tezie wadliwą opinią prawną załączoną do zażalenia pełnomocnika świadka. Przekonanie skarżących wynika z braku należytej analizy zapisów art. 114 § 1 u. s. p., z których wynika jasno, że czynności wyjaśniające przewidziane w art. 114 § 2 u. s. p. poprzedzone zostać muszą wstępnym ustaleniem okoliczności koniecznych dla stwierdzenia znamion przewinienia dyscyplinarnego. Ograniczenie czynności Rzecznika, jak chcą autorzy zażaleń, do pisemnego bądź ustnego oświadczenia sędziego wskazanego w art. 114 § 2 u. s. p. byłoby więc działaniem *contra legem* – naruszającym jednoznacznie sformułowany wymóg ustawy. Jako stanowisko niemające żadnego oparcia w ustawie traktować również trzeba przekonanie, iż przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego, a w konsekwencji także – przed sformułowaniem zarzutu czynu objętego art. 107 § 1 u. s. p. brak podstawy prawnej do przesłuchania sędziego w charakterze świadka, skoro jego rola w czynnościach o charakterze dyscyplinarnym winna być sprowadzona do sytuacji wskazanej w art. 114 § 2 u. s. p. Celem analizy wstępnej materiału dowodowego jest przecież ustalenie, czy zachowanie sędziego wypełnia cechy przewinienia dyscyplinarnego. Weryfikacja tego materiału musi więc przebiegać według reguł Kodeksu postępowania karnego, stosowanych w myśl art. 128 - Prawa o ustroju sądów powszechnych. Odwołując się do niekwestionowanej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego, dotyczącej charakteru dowodowego wstępnych czynności wskazanych w art. 114 § 1 u. s. p. warto wspomnieć postanowienie z dnia 5 grudnia 2005 roku, sygn. akt SNO 58/05, gdzie podkreśla się, że treścią tych czynności jest postępowanie dowodowe, normowane przepisami Kodeksu postępowania karnego, czyli przesłuchanie świadków, opinie biegłych, konfrontacje czy oględziny (por. T. Ereciński, J. Gudowski,

J. Iwulski: Komentarz do Prawa o ustroju sądów powszechnych i o Krajowej Radzie Sądownictwa, Warszawa, 2002 r., str. 351). Analogiczne przekonanie wyrażono w postanowieniu Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z 3 lutego 2003 roku, sygn. akt SNO 1/03, iż zakres czynności, podejmowanych dla wstępnego wyjaśnienia okoliczności koniecznych dla ustalenia znamion przewinienia nie został precyzyjnie określony w ustawie, konieczne jest jednak odwołać się w tej mierze do przepisów Kodeksu postępowania karnego, skoro chodzi o działania stanowiące postępowanie dowodowe. Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny motywując to stanowisko podkreśla, że omawiane działania Rzecznika Dyscyplinarnego stanowią swoiste postępowanie przygotowawcze w ramach procedury karnej.

Podzielenie poglądu wyrażonego w obu zażaleniach przeczyłoby nadto oczywistemu celowi wstępnego badania znamion ewentualnego przewinienia dyscyplinarnego, przekreślając zgromadzenie dowodów w celu zbadania podstaw faktycznych wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, a w konsekwencji – sformułowania zarzutu w tym postępowaniu. Postulat wynikający z motywów zażaleń świadka i jego pełnomocnika, by w wypadku prawdopodobieństwa deliktu dyscyplinarnego poprzestać na samym tylko oświadczeniu sędziego jest równoznaczny zakazowi weryfikacji tego oświadczenia w oparciu o istniejący materiał dowodowy, a więc także – zeznania świadków przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego i postawieniem zarzutu. Pogląd ten podważa więc zasadniczo fundamentalne zasady procesu karnego o gwarancjach, służących osobom, których zachowania stanowią przedmiot badania organów postępowania, co stoi w pełnej sprzeczności z zapisem art. 128 u. s. p. i godzi w prawa sędziów zobowiązanych do złożenia wyjaśnień stosownie do art. 114 § 1 u. s. p.

Zważywszy więc, że przepis art. 177 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 u. s. p. nakładał na sędziego I. T. obowiązek stawienia i złożenia zeznań na wezwanie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych – przeprowadzenie przesłuchania tego świadka w dniu 10 października br. nie naruszało jego praw, przez co zażalenie świadka, jako niedopuszczalne z mocy art. 302 § 1 k.p.k., nie podlegało przyjęciu. Zaskarżone zarządzenie z 11 października br. należało zatem utrzymać w mocy.

RZECZNIK DYSCYPLINARNY
Sędziów Sądów Powszechnych

(-) Piotr Schab